

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационен труд
на тема: “ Качество на акушерските грижи и перспективи за
развитието им в България ”, за присъждане на образователната и
научна степен “доктор” по научната специалност „Управление на
здравни грижи”**

Докторант: Петя Иванова Дилова

Научен ръководител: Проф. д-р Силвия Александрова-Янкуловска, д.м.н.

Рецензент: проф. д-р Елена Шипковенска, д.м.

На основание Заповед № 3024/ 04.12.2018 г. на Ректора на МУ-Плевен – проф. Д-р С.Томов, дмн, съм определена за член на Научно жури по процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7, ”Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.4. ”Обществено здраве” и научна специалност „Управление на здравни грижи”, с кандидат Петя Иванова Дилова от Катедра „Общественоздравни науки”, Факултет „Обществено здраве“, МУ – Плевен.

Лични данни за кандидата

Ас. Петя Иванова Дилова е завършила полувисше образование „Акушерка“ в ПМИ „Ив. П. Павлов“ гр. Русе през 1993г. Има придобита магистърска степен „Административен и здравен мениджмънт“ във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Велико Търново през 1999 г. От 1993 до 2004г. е работила като акушерка в Отделение по неонатология, сектор „Интензивна терапия“ УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ Плевен ЕАД. От 2004 до 2007 г. е старша акушерка в същото ЛЗ.

От 2004 до 2007г. е преподавател в Катедра „Акушерски грижи“, Медицински Университет – Плевен, а от 2008 г. е избрана за асистент в същата катедра.

През 2017 г. е придобила Специалност „Медицинска педагогика“.

Работила е по проект “Защита и насърчаване на кърменето” към UNICEF 1997 г. и е участвала в Националната програма ФАР, 2007 г. за „Управление на промяната при представяне на здравни услуги в мултикултурна среда“. Завършила е редица квалификационни курсове у нас.

Владее свободно английски език и самостоятелно - руски.

Оценка на дисертационния труд

Актуалност

Нарастващите потребности от медицинска помощ у нас при ограничените финансови ресурси през последните десетилетия, поставя на преден план въпросите за пълноценното използване на медицинските професионалисти, в т.ч. и на акушерките. Натрупания организационен опит в други държави и възможността за обучение на българските акушерки във всички степени на висшето образование налага организационни промени, с цел предоставяне на грижи и услуги, отговарящи на качеството на акушерските грижи, аналогично на останалите страни от европейската общност. За да се извършат адекватни организационни промени в системата за майчиното здравеопазване в България, свързани с повишаване качеството на акушерските грижи е необходимо да се извърши задълбочен анализ на настоящите условия за предоставяне на акушерски грижи у нас, да се определят потребностите от такива и съобразно резултатите да се предложат промени в организацията на дейностите и обучението на акушерките.

По тази причина считам темата на дисертационният труд за необходима не само понастоящем, но и като основа за бъдещи разработки в тази област.

Начин на представяне на разработката

Дисертационният труд е структуриран в съответствие със съвременните изисквания за научно проучване, с много добро онагледяване и ясен стил на изразяване. Той е в обем от 155 стандартни машинописни страници. Структуриран е в три основни глави и е онагледен с 33 фигури, 17 таблици и 11 приложения.

Литературна осведоменост

Литературният обзор включва 187 източника, от които 54 на кирилица и 133 на латиница.

Обзорът е обстоен и добре структуриран. Обхваща цялостно изследвания проблем и включва няколко части: произход и развитие на акушерската професия; нормативна база; регулиране на акушерските дейности и компетенции, потребности от акушерски грижи и измерители на качеството на акушерските грижи.

Състоянието на проблема е поднесено съвременно, а научната литература е аналитично интерпретирана.

Коментар за целта, задачите и изследователските методи:

Целта е ясно и точно формулирана: „Да се направи анализ на настоящите условия за предоставяне на акушерски грижи в България, да се определят потребностите от такива и съобразно резултатите да се

предложат промени в организацията на дейностите и обучението на акушерките".

Задачите са с научна и практическа значимост за акушерската практика, тъй като тяхното изясняване спомага за подобряване на качеството и удовлетворяване на потребностите от акушерски грижи по време на бременността, раждането и в следродилния период.

По своя характер проучването е медико-социално, с използване на социологически методи (документален и анкетен метод), SWOT анализ и подходяща софтуерна програма за статистическа обработка - софтуерните пакети Microsoft Office Excel 2010 и SPSS v. 24. Дисертантката е демонстрирала добро познание на целите на изследването и е приложила адекватни и съвременни подходи, гарантиращи достоверност на резултатите.

Проучването е осъществено в четири етапи. Издигнатите хипотези и направените обобщения, напълно съответстват на целта и задачите на разработения дисертационен труд.

Обсъждане на собствените проучвания:

Резултатите са представени в графичен и табличен вид със съответния коментар. Анализирана е богатата емпирична информация във връзка с възникналите в практиката въпроси, касаещи организацията и качеството на акушерските грижи. Представени са няколко анализа, отнасящи се до:

1. *Състоянието на осигуреност със специалисти - акушерки.* В България се наблюдава сравнително добра обща осигуреност на населението, но при тежки диспропорции, което води не само до затруднен достъп на жените до акушерски грижи, но създава проблеми и с качеството на оказаните здравни услуги.

2. *Нормативната база, регламентираща акушерските дейности и компетенции* в европейски и световен мащаб, показва, че за разлика от европейските страни, в България самостоятелните дейности на акушерките не се осъществяват, независимо, че те са регламентирани с нормативни документи в съответствие с международните изисквания. Причината е, че акушерките нямат реална възможност за сключване на договор с НЗОК за заплащане на самостоятелни дейности.

3. *Организацията на работа с бременните, родилките и младите майки* поражда също проблеми, тъй като у нас домашни визити преди и след раждането за наблюдение на родилката регламентирано не се провеждат, а подготовката на бъдещата майка в женската консултация, според анкетиранията е недостатъчна. Обсъдени са възможностите за самостоятелно участие на акушерката в процеса на вземане на решения по отношение на бременната жена, делегиране на правомощия и отговорности.

4. На базата на *критичен анализ*, се очертават проблемните области, свързани с качеството на пренаталната подготовка на жените. Възможността за непрекъснат достъп до акушерка или до специалист в женската консултация чрез телефонна връзка, електронна поща или в кабинет е определена от анкетираните жени като необходима, полезна и осигуряваща спокойствие на бременната жена.

Дискусия

Дискусията е задълбочена и представя резултати от мнението на всички участници в системата на майчино здравеопазване (медицински специалисти и потребителите) относно качеството на акушерските грижи, качеството на обучение на акушерките и готовността на медицинския персонал за въвеждане на конкретни промени. Предложените механизми и подходи имат за цел да променят реалната практика към различно качество на услугите, чрез осигуряване на непрекъснат достъп на жените до акушерка по време на бременността, раждането и след раждането и утвърждаването на професионална автономност на акушерската професия в България. Дискусията води към конкретни изводи и становища, които са логични и добре обосновани.

Лично участие на автора

Дисертационният труд показва, че ас. П.Дилова притежава необходимите знания, лични и професионални възможности за самостоятелно извършване на научно-изследователска дейност. Разработката е реализирана с необходимата отговорност и професионално умение. Приложения са усилия и старание при подбора, систематизирането и представянето на данните във вид удобен за синтез на необходимите доказателства и възприемане на резултатите от една по-широка аудитория. Дисертационният труд е написан на стилистично добър език и дава пълна представа за извършената от авторката изследователска работа.

Приноси на дисертационният труд:

На базата на проведено комплексно проучване, авторката постига няколко съществени резултати по отношение на:

- Реалистично описване на състоянието на изследвания проблем при налична добра информираност в разглежданата тематична област и
- Представяне на собствено критично виждане за състоянието на предоставяните акушерски грижи у нас.

Приносите са ориентирани в три насоки:

1. Теоретични – описване на нормативната база, регламентираща акушерските компетенции и организацията на акушерските грижи в България и международните норми за акушерска практика. Извеждане

на основните проблеми, стоящи пред системата на майчиното здравеопазване в България.

2. Познавателни - разкриване на мнението, отношението и нагласите на потребителите – бременни жени и родилки към оказваната акушеро-гинекологична помощ; мнението на лекарите акушер-гинеколози и акушерки, относно качеството на акушерските грижи и на стажант-акушерките, относно качеството на обучение и готовността им за оказване на акушерски грижи.

3. Практико-приложни - предлагане на варианти, насочени към институциите за оптимизиране на целите, заложи в системата за майчино здравеопазване в България, с акцент върху развитието на човешките ресурси /подготовка на акушерките в съответствие със здравните потребности на бременните жени, родилките и младите майки/. Разработена е учебна програма за избираема дисциплина „Патронажни акушерски грижи“, която да повиши качеството на обучение на студентите от специалност „Акушерка“ по отношение на самостоятелните акушерски дейности в домашна среда.

Във връзка с дисертационния труд са отпечатани 4 научни публикации, една от които е в *European Journal of Public Health*.

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на дисертационния труд и съдържа в себе си най-съществените резултати от проучването.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Ас. Петя Иванова Дилова е разработила дисертация в особено актуална област. Наличието на немалко дефицити в акушерските грижи за по-добро здраве на бременните, родилките и младите майки, правят нейния дисертационен труд навременен и трасиращ пътя на бъдещи проучвания. Приложението на адекватни методи, доброто изпълнение на изследването, получената нова информация, извеждането на важни за практиката изводи и препоръки ми дават основание да предложа на членовете на Научното жури да гласуват положително, за получаване на образователната и научната степен „доктор“ на Петя Иванова Дилова по научната специалност „Управление на здравни грижи” .

14.12.2018 г.

Подпис:
Проф. д-р Е.Шипковенска, дм